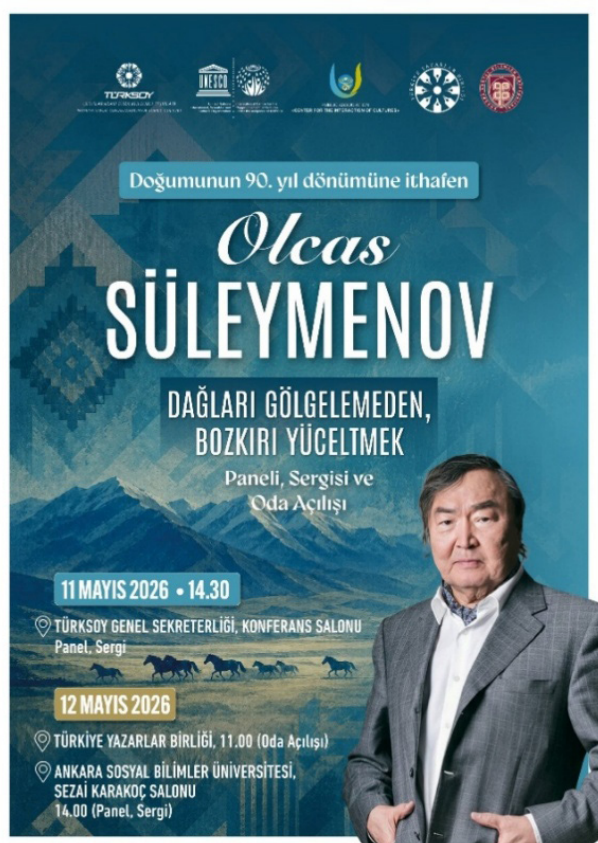

ҒЫЛЫМИ ӨМІР
SCIENTIFIC LIFE
НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

А.Б. Қалыш

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан

ТҮРКИЯДАҒЫ ОЛЖАС СҮЛЕЙМЕНОВТІҢ
90 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛҒАН САЛТАНАТТЫ ЖИЫН

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма төрағасы-ректоры, академик Ж.Қ. Түймебаевтың ұсынысымен біз 2026

жылдың 11-13 мамыр аралығында Түркияның астанасы Анкара қаласында өткен көрнекті қазақ ақыны, халық жазушысы, түркітанушы және дипломат Олжас Омарұлы Сүлейменовтің 90 жылдық мерейтойына арналған салтанатты шараға университет атынан қатысып қайттық.

Аталған жиынды Түркі мәдениетінің халықаралық ұйымы (ТҮРКСОЙ), Анкара әлеуметтік ғылымдар университеті (ASBÜ) және Түркия жазушылар одағы (TYB) ұйымдастырды.

TURKSOY-дағы ғылыми панельдік отырыс

Анкарадағы TURKSOY ғимаратында өткен алғашқы күнгі бағдарлама көрменің ашылуы мен ғылыми панельдік сессияны қамтыды. Шараға TURKSOY халықаралық ұйымының бас хатшысы, Қырғызстанның белгілі жазушысы және мемлекет қайраткері Сұлтан Раев; Анкара әлеуметтік ғылымдар университетінің ректоры, профессор Мұса Қазым Арыжан; Түркия Жазушылар одағының төрағасы, профессор Мұхаммет Энес Қала; Түркия билігі Әділет және даму партиясының (АКР) түркі мемлекеттерімен байланыс жөніндегі төрағасының орынбасары, этникалық қазақ қарындасымыз Решиди Юксел; Анкарадағы Хаджи Байрам Вели университетінің профессоры Джемиле Кынаджы Баран және басқа да түрік ғалымдары, жазушылары және қоғам қайраткерлері қатысты.

1-сурет

Салтанатты форумның ашылуы

Еліміздің тарапынан Түркиядағы Қазақстан Республикасы Елшілігінің кеңесшісі Динара Изанова; ТҮРКСОЙ-дағы Қазақстанның тұрақты өкілі Нышанкүл Қаратаева; белгілі ақындар мен Қазақстан Жазушылар одағының мүшелері Бижан Қалмағанбетов, Мерей Қарт және Маржан Ершу; педагогика ғылымдарының докторы, профессор және ЮНЕСКО қолдауымен құрылған Мәдениеттерді жақындастыру орталығы – Қазақстан мәдениетін зерттеу институтының директоры Үмітхан Мұналбаева; қоғам қайраткері, ғалым және педагог Ерболат Алиядинұлы; әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры Аманжол Қалыш және басқа да ғалымдар мен шақырылған қонақтар қатысты.

Салтанатты жиын екі елдің мемлекеттік әнұрандарымен ашылып, ары қарай Олжас Сүлейменовтің өмірі мен шығармашылығы туралы деректі фильмнің көрсетілуімен жалғасты.

ТҮРКСОЙ-дың бас хатшысы Сұлтан Раев өзінің құттықтау сөзінде бүкіл түркі әлемінің көрнекті тұлғасы Олжас Сүлейменовтің поэзиясы тарихи жад, бейбітшілік, адами қадір-қасиет, жауапкершілік және әділеттілік сияқты негізгі құндылықтарды қозғайтынын, оның есімі тек қазақ әдебиеті тарихына ғана емес, сонымен қатар түркі әлемінің ортақ рухани жадына енгендігін жеткізді. Ақынның «Таулардың ұлылығын төмендетпей, даланы көтеру» жолындағы философиялық ұстанымын да ерекше атап өтті.

Анкара әлеуметтік ғылымдар университетінің ректоры, профессор Мұса Қазым Арыжан Олжас Сүлейменовке арналған «Даланың ішкі дауысы» өлеңін оқыды.

Түркия Жазушылар одағының төрағасы, профессор Мұхаммет Энес Қала Олжас Сүлейменовтің дүниетанымы үш әмбебап қағидаттың: естелік, әділдік және адамгершіліктің бірлігіне негізделгенін айрықша атады. Түрік ғалымының айтуынша, ақынның шығармашылығы оның іргелі тарихи зерттеулерімен тікелей байланысты. Бүгінде бұл түркі мұрасын мәдени жаңғырту мен түсінудің маңызды құралына айналған.

Әзірбайжан Республикасының Түркиядағы елшілігінің кеңесшісі Физули Маджидлидің сөзі ерекше қызығушылық тудырды. Өз сөзінде ол Олжас Сүлейменов шығармашылығының әзірбайжан халқы үшін де маңызды екендігіне тоқталып, ақынның Әзірбайжан мемлекетінің жоғары марапаттары «Достық», «Шоһрат» және «Шараф» ордендерін иеленгендігін ерекше мақтанышпен тілге тиек етті.

Анкарадағы Қазақстан Республикасы Елшілігінің кеңесшісі Динара Изанова ақынға «90 жасқа толған алып тұлға» және Түркі мемлекеттері ұйымының бірлігін нығайтудағы идеология сәулетшілерінің бірі деген баға берді.

Ғылыми панель отырысында Б. Қалмағанбетов, А. Қалыш, М. Қарт, М. Ершу, Ү. Мұналбаева және Е. Алиядинұлы сөз сөйледі.

Жиын соңында ҚазҰУ ректоры Ж. Қ. Түймебаевтың атынан ТҮРКСОЙ бас хатшысы Сұлтан Раевқа және басқа да түрік елінің қатысушыларына университеттің логотипі бар естелік сыйлықтар табысталды.

Олжас Сүлейменов кабинетінің ашылуы

Екінші күнгі жиын Түркия Жазушылар Одағында (Türk Yazarlar Birliği) өтті. Бұл негізгі іс-шарада «Олжас Сүлейменов кабинеті» салтанатты түрде ашылды. Рәсімге форум қонақтары, сондай-ақ Түркияның жетекші университеттерінде ғылыми тағылымдамадан өтіп, білім алып жатқан әл-Фараби атындағы ҚазҰУ тарих

факультетінің археология, этнология және мұражайтану кафедрасының магистранттары мен докторанттары қатысты.

Ақынға арнап ашылған кеңсеге ҚазҰУ-дың Түркітану және алтайтану ғылыми-зерттеу институтының танымал зерттеушілерінің ғылыми монографиялары, соның ішінде академик Ж.Қ. Түймебаевтың еңбектері сыйға тартылды. Өз кезегінде бізге де Түркия Жазушылар Одағының төрағасы Мұхаммет Енес Қала Олжас Сүлейменовтің өлеңдер жинағының түрікше басылымын, сондай-ақ ғұлама қазақ ақыны үшін дайындалған Түркия Жазушылар Одағының құрметті мүшелігінің арнайы сертификатын табыс етті.

2-сурет

О. Сүлейменовтың Түркия жазушылар Одағында кабинетінің ашылуы

3-сурет

Түркия Жазушылар Одағының ғимаратында О. Сүлейменовтің өлеңдер жинағының тұсаукесері

4-сурет

Академик Ж.Қ. Түймебаевтың кітаптарының Түркия Жазушылар Одағының кітапханасына табысталуы

Форумның жабылу отырысы

Мерейтойлық форумның жабылу шарасы
Анкара әлеуметтік ғылымдар университетінің

бас ғимаратында өтті. Жиынның ашылуына дейін Олжас Сүлейменовтің өмірі мен қызметіне арналған фото-көрме көрсетілді.

5-сурет

Анкара әлеуметтік ғылымдар университетінің бас ғимаратында О. Сүлейменовтің фотокөрмесінің ашылуы

Пленарлық отырысты университет ректоры, профессор Мұса Қазым Арыжан ашты. Ол әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың ректоры Ж. Қ. Түймебаевпен ұзақ мерзімді ғылыми және педагогикалық байланыстың негізі Жансейіт Қансейітұлының 2010-2016 жылдары Түркия Республикасындағы Қазақстан Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін атқарған кезінде орнағандығын айтты.

Түрік профессорлары мен жазушылары, сонымен қатар қазақстандық қатысушылар өз сөздерінде Олжас Сүлейменовтің түркі халықтарының жаһандық өркениетке қосқан үлесін мойындау қажеттігіне және еуроцентристік парадигма аясында қалыптасқан ғылыми тәсілдерді қайта қарау мәселесін ақынның алғашқылардың бірі болып көтергеніне тоқталды.

Сондай-ақ ақын әрі ойшылдың түркі халықтарының интеллектуалдық және тарихи-мәдени болмысын түсінудегі рөліне ерекше назар аударылды. Олжас Сүлейменов есімінің мәдени диалог пен тарихи сабақтастық қағидаттарына негізделген жаңа үлгідегі түркілік өркениеттік бірегейліктің қалыптасуымен тығыз байланысты екені айтылды. Бұл пайымдаулар екі мың жылдан астам уақытты қамтитын түркі тарихы-

ның терең қатпарларынан бастау алатыны ерекше атап өтілді.

Жиынға қатысушылар Олжас Сүлейменовтің ғылыми пайымдаулары оның әйгілі «АЗ и Я» шығармасында кеңінен көрініс тапқанын, бұл ізденістерінің кейінгі зерттеу еңбектері мен көсемсөздерінде жалғасып, халықаралық деңгейде жоғары бағаланғанына назар аударды.

Мерейтойлық жиынның маңыздылығы

Анкарада өткен осындай іс-шаралар Олжас Сүлейменовтің әдеби және ғылыми мұрасына халықаралық қызығушылықтың жоғары екенін көрсетті. Демек, бұл ақын шығармашылығы Қазақстандағы және бүкіл түркі әлеміндегі гуманитарлық ой-пікірдің дамуына зор ықпал етіп келеді деген сөз.

Мерейтойлық форумның Қазақстан, Түркия, Әзірбайжан және басқа да түркітілдес елдердің өкілдері арасындағы ғылыми және мәдени диалог үшін маңызды алаңға айналғаны қуантады.

Тағылымы мол шараның әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, ТҮРКСОЙ, Анкара әлеуметтік ғылымдар университеті және Түркия Жазушылар одағы арасындағы академиялық және гуманитарлық байланыстарды нығайтуға ықпал етері сөзсіз.